

دکتر محمدعلی اسلامی‌ندوشن نیز پر کشید!

فریدون مجلسی

امروز با کمال تأسف توسط سرکار خانم دکتر شیرین بیانی همسر استاد گرامی دکتر محمدعلی اسلامی‌ندوشن خبر یافتم که استاد پس از يك دوره بیماری تحلیلی برنده که امکان بازگشت به ایران را از او سلب کرده بود، درگذشت. در شرایط کنونی پیکر استاد به امانت به خاک سپرده می‌شود تا در زمان مقتضی طبق وصیت به ایران منتقل شود.

معدود است شمار کسانی که در دوران زندگی بر جامعه و پیرامون خود رد و اثری سازنده و قابل درک برجای می‌گذارند و در راه کیفیت بخشیدن بر زندگی انسان‌ها می‌کوشند تا به آن، معنا و محتوا و تعالی بخشند. به عبارت دیگر زندگی آنان پرورنده و مسوولانه است، بی‌آنکه کسی چنان مسوولیتی را به آنان واگذار کرده باشد. اینان تماشاگر جهان و طبیعت و ساکنانش نیستند، جهان را، انسان‌ها را و طبیعت را می‌بینند و به آن می‌اندیشند. می‌خواهند ایرادها و زشتی‌هایش کمتر و خوبی‌ها و زیبایی‌ها و ارزشمندی‌هایش بیشتر باشد. چنین بینش و دخالتی می‌تواند صرفاً جنبه هنری داشته باشد، از نقاشی و مجسمه‌سازی تا شعر و موسیقی و نمایش که خوشایند مردمان باشد. خوشایند بودن ارزش مهمی در معنا بخشیدن به زندگی است. می‌تواند درباره اداره بهتر جامعه و تعالی بخشیدن به عدالت و امنیت اجتماعی باشد، چنانکه دل‌مشغولی نامدارانی از عهد افلاطون و ارسطو و پیش از آنان گرفته تا متفکران آشنا در قرون جدید بوده است که اگر نشانی از آزادی و اثری از دور شدن از تبعیضات ازلی و ناگزیرِ قانون جنگل در جوامع بشری پدید آمده حاصل اندیشه و عمل همان معدود کسان بوده است.

در تاریخ کشور ما سهم بزرگی از این تاثیرگذاری بر عهده ادیبان و شاعران اندیشمند بوده است که گاه به گونه‌ای معجزه‌آسا از ترکیب آموخته‌هایشان از آثار و اندیشه‌های پیشینیان، با نبوغ ذاتی خود آثاری حیرت‌انگیز برجای نهاده‌اند که چه با تاثیرگذاری آموزنده اجتماعی و چه با لطافت هنری و عرفانی خود ارزش‌آفرینی کرده‌اند. عمومیت یافتن آموزه‌های آنان مخزنی از یادمانده‌های مشترک ملت‌ساز

در میان وارثان فرهنگ ایرانی پدید آورده و مرزهای سیاسی را درنوردیده است. با تولید «خاطراتی مشترک» که ملتی فرامرزی از رودکی و فردوسی و نظامی و خیام و مولانا و سعدی و عبید و خواجه و حافظ یا بیرونی و فارابی و خوارزمی و خیام و ابن سینا، تا شاگردان و رهروانشان در زمان‌های بعدی پدید آورده است. ملتی برجای مانده با میراث چنان فرزندان که با وجود نشیب‌های تاریخی باز هم وارثانی داشته است که آن کوله‌بار و آن امانت یادمانده‌های فرهنگی تاریخی را بر دوش کشند و به فرزندان و نسل‌های آینده بسپارند، به امید آنکه با گشایشها و فرازهای تاریخی باز چون مرغ آتش از میان خاکسترها بال بگشاید و فراگیر شود. دکتر محمدعلی اسلامی‌نوشن در شمار این‌گونه حاملان همان امانت فرهنگی است که محور هویت ایرانی است. یادش گرامی باد و به احترامش، «ایران را از یاد نبریم!»

منبع: روزنامه اعتماد 7 اردیبهشت 1401 خورشیدی